

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Скрипников П.М., Скрипнікова Т.П., Марченко А.В., Хміль Т.А.,
Гуржій О.В., Силенко Ю.І.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено особливості вдосконалення професійної підготовки лікарів-стоматологів у сучасних умовах. Особливу увагу приділено питанню якості навчального процесу.

Ключові слова: удосконалення, професійна підготовка, лікарі-стоматологи.

The article highlights the features of improving the professional training of dentists in modern conditions. Particular attention is paid to the quality of the educational process.

Key words: improvement, professional training, dentists.

Важливий чинник реформування системи охорони здоров'я – це підвищення професійної компетентності лікарів як системи професійно значимих якостей, знань, умінь і навичок, об'єднаних гуманно-ціннісним ставленням до хворих і колег, постійною спрямованістю на особистісне й професійне вдосконалення.

Компетентність не є сталим показником спеціаліста, змінюється відповідно до умов сучасного світу, має діяльнісний характер узагальнених умінь і навичок. Лікар мусить мати високопрофесійну теоретичну й практичну підготовку, постійний потяг до самовдосконалення, володіти методиками профілактики, ранньої діагностики й високотехнологічної терапії захворювань, знаннями перспектив розвитку медичної галузі [2].

Зростають вимоги й до медичних закладів вищої освіти щодо постійного вдосконалення навчального процесу, запровадження ефективної системи безперервної медичної освіти лікарів на всіх її етапах.

За рекомендаціями ВООЗ, медичну освіту розглядають як безперервний процес, який триває протягом усієї трудової діяльності спеціаліста. Післядипломна освіта в наш час зосереджена на пошуку шляхів оптимізації, прискорення й розширення методів і засобів навчання з метою підвищення рівня вдосконалення професійних компетенцій медичних кадрів. Організацію навчання й контролю знань можна суттєво покращити, використовуючи сучасні технології, такі як дистанційна освіта, вебінари, віртуальні майстер-класи та ін.

Післядипломна освіта лікарів-стоматологів проводиться відповідно до вимог останніх наказів МОЗ України про безперервний професійний розвиток лікарів. Так, тематичне удосконалення передбачає підвищення кваліфікації лікарів з окремих розділів відповідної спеціальності та є обов'язковим його видом. Провідна мета навчання на тематичному циклі зі стоматології – це поглиблення й засвоєння лікарем-стоматологом нових теоретичних знань і вдосконалення практичних навичок з окремих розділів чи тем або оволодіння конкретною технологією лікування [5].

Сучасна стоматологія – це високотехнологічна наука, яка постійно вдосконалює методи лікування й профілактики захворювань. У зв'язку з цим на кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів розроблені, затверджені й впроваджені в навчальний процес численні програми циклів тематичного удосконалення, які передбачають термін навчання 2 тижні й надають 50 балів безперервного професійного розвитку: «Карієс і його ускладнення», «Захворювання тканин пародонта і слизової оболонки порожнини рота», «Онкологія в стоматології», «Знеболювання й невідкладна допомога на амбулаторному стоматологічному прийомі», «Актуальні питання стоматології».

У тематиці «Карієс і його ускладнення» виділено окремі теми, що передбачають метод аналізу, – вивчення простих компонентів для розуміння складнішого процесу. Для цього використовується Міжнародна система класифікації й менеджменту карієсу (ICCMSTM), яка базується на Міжнародній системі виявлення й оцінки карієсу ICDAS (International caries detection and assessment system, 2002) – науково-обґрунтованій, простій і логічній системі діагностики й класифікації карієсу. Вона передбачає пошук каріозних дефектів, визначення факторів ризику за опитуванням і клінічним оглядом, поширеністю й активністю уражень, на чому базуються ризик-статус пацієнта й прогноз, що визначає час наступного візиту, а також базові заходи профілактики, розподілені на домашні й професійні. На післядипломному етапі освіти важлива підкреслена інтеграція знань етіології й факторів ризику карієсу з практичними висновками й заходами як менеджмент пацієнта [3].

Слухачі мають можливості застосування в стоматології операційних і ендодонтичних мікроскопів. Їхні режими візуалізації покращують ефективність визначення карієсу і спрощують процес лікування зубів. Відновлення зубів, дефектів зубних рядів відбувається й прямим, і непрямым методами. На базі зуботехнічної лабораторії «МіКС-ЛАБ» слухачі ознайомлюються з процесом виготовлення сучасних зубних конструкцій, автоматизованим процесом проектування й виготовлення стоматологічних конструкцій – CAD/CAM- технологією. Використання систем «Computer-Aided Design» і «Computer-Aided Manufacture» полегшує всі стадії лікувального процесу, починаючи з проектування й закінчуючи встановленням незнімної конструкції.

На циклі тематичного удосконалення «Захворювання тканин пародонта і слизової оболонки порожнини рота» розглядаються актуальні питання аналізу й синтезу даних клініко-рентгенологічних і лабораторних досліджень для встановлення діагнозу, диференційованої діагностики залежно від ступеня тяжкості, перебігу, форми; відбуваються систематизація й опанування сучасних методів і засобів лікування.

З 2011 року на базі кафедри функціонує обласний науково-практичний центр захворювань слизової оболонки порожнини рота. До його складу ввійшли висококваліфіковані спеціалісти: терапевт, онколог, невролог, інфекціоніст, алерголог та ін., професори й завідувачі відділень. Це стало підставою для забезпечення міждисциплінарного підходу до діагностики й лікування стоматологічних уражень СОПР, червоної облямівки губ, онкологічних хвороб.

Проблеми онкології мають соціальне й медичне значення в усьому світі через високу захворюваність і смертність хворих, несвоєчасну діагностику внаслідок пізнього звернення пацієнтів, недостатньої обізнаності пацієнтів, помилок у діагностиці пухлинних захворювань. Особливим аспектом онкології є рання діагностика, лікування передракових захворювань слизової оболонки порожнини рота, їх профілактика. У програмах протиракової боротьби в Україні першочергове значення мають медичні профілактичні огляди організованих груп населення й окремих пацієнтів, які звернулися в лікувальний заклад. Цей вид роботи виконують сімейні лікарі, стоматологи, хірурги, акушери-гінекологи, отоларингологи.

Цикл тематичного удосконалення «Онкологія в стоматології» сприяє вивченню ключових питань організації онкологічної допомоги населенню України, епідеміології злоякісних пухлин, сучасних методів обстеження онко-стоматологічних хворих, хворих із передраковими захворюваннями, пухлинами й пухлиноподібними утворами щелепно-лицевої ділянки, комплексного їх лікування, профілактики, диспансеризації. Слухачі мають можливість узяти участь у обстеженні пацієнтів у стаціонарі й поліклініці онкодиспансеру, оцінювати результати діагностики й лікування. Для самостійної роботи видано методичні розробки «Передпухлинні захворювання тканин порожнини рота, нижньої губи та шкіри обличчя», підручник «Онкологія», є необхідна інформація на сайті кафедри [1].

Актуальною стала тема вдосконалення «Знеболювання й невідкладна допомога на амбулаторному стоматологічному прийомі» у зв'язку з питаннями місцевого й загального знеболювання на амбулаторному стоматологічному прийомі, невідкладних станів у стоматологічній практиці, невідкладної допомоги в стоматології.

Кафедра має можливість пацієнтам за станом загального здоров'я, за віковими, поведінковими або за сукупністю місцевих показань рекомендувати лікування під медикаментозним сном.

Для лікарів-стоматологів на амбулаторному прийомі нагальним питанням стало надання допомоги пацієнтам при невідкладних станах: синкопальні стани, алергічні реакції на медикаментозні засоби, колапс та ін. Лікування таких станів потребує від лікаря комплексних знань, клінічного мислення і швидких дій. Тому все більшого значення в навчанні й тренуванні надають спеціальним технічним пристроям – тренажерам. Використання тренажерів важливе не тільки для формування конкретних навичок, а й для моделювання певних складних ситуацій задля вироблення готовності до адекватного реагування на них. Тренінг проводиться згідно з рекомендаціями, складається з теоретичної й практичної частин. Практичний тренінг із застосуванням сучасних фантомів із комп'ютерною обробкою результатів сприяє підвищенню компетенції лікарів-стоматологів у наданні допомоги при невідкладних станах, упевненому застосуванню засвоєних знань для підвищення якості медичної допомоги пацієнтам [4].

Створено навчальні плани й програми тематичного удосконалення, які передбачають термін навчання 1 тиждень і надають 25 балів безперервного професійного розвитку.

Цикл тематичного удосконалення «Променева діагностика в стоматології» передбачає поглиблення теоретичних знань, практичних умінь лікарів-стоматологів із актуальних питань застосування променевої діагностики в стоматології, сучасного обладнання, рентгеносеміотики захворювань зубів і щелеп, досліджень у діагностиці й лікуванні захворювань ЩПД, особливостей променевої діагностики в дітей. Серед інновацій у діагностиці стоматологічних хвороб надається інформація про нову технологію – конусно-променеву комп'ютерну томографію. За її допомогою слухачі опановують навички дослідження тканин зуба, скронево-нижньощелепних суглобів, усіх відділів лицевого скелета; освоюють комп'ютерні програми для перегляду й обробки цифрового зображення, які дозволяють отримати повну інформацію й надають можливість побудови 3D-моделі щелепи.

Тематичний цикл «Інфекційний контроль у стоматології» сприяє вирішенню актуальних питань організації інфекційного контролю в стоматології, сучасних інфекцій у практиці лікаря-стоматолога, профілактики гепатиту, ВІЛ-інфекції та інших інфекцій.

Кафедра має на базі клініки «Професорська стоматологія» перший і єдиний в Україні стерилізаційний комплекс MELAG, що забезпечує безпечне й інноваційне лікування пацієнтів шляхом першокласних стандартів гігієни. Апарати, мийка-дезінфектор MELAtherm 10 (для автоматичного очищення й дезінфекції інструментів), MELAseal 200 для упаковки, серія Evolution Vacuklav 41 B +, Vacuklav 44 B + і MELAquick 12+ для стерилізації ідеально узгоджені. Парові стерилізатори MELAG – це надійна продукція вищої якості, що відповідає високим вимогам. Увесь робочий процес обробки ретельно документується за допомогою програмного забезпечення MELAG MELAtrase для управління завантаженням і затвердження партій. Особливе значення інфекційний контроль має в сучасних несприятливих епідемічних умовах.

Отже, створені на кафедрі програми тематичного удосконалення лікарів-стоматологів є актуальними, в них представлені сучасні концепції, мультидисциплінарний підхід до вирішення клінічних питань, досягнення співробітників Української медичної стоматологічної академії, що підвищують професійну підготовку спеціалістів у сучасних умовах.

Список використаної літератури

1. Вдосконалення підготовки лікарів у проблемі «Актуальні питання онкології в стоматології» / Скрипников П.М., Баштан В.П., Марченко А.В. [та ін.]// Вісник проблем біології і медицини.– 2019.– Вип.3 (152).– С. 251-252.
2. Магріламова К. Г. Основні аспекти професійної підготовки майбутніх лікарів // 36. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини .– 2018.– Вип.1.– С.183-189.
3. Перспективи вдосконалення навчального плану для лікарів-інтернів-стоматологів у розділі «Карієс» / Скрипников П.М., Шинкевич В.І., Удальцова-Гродзинська К.О., Писаренко О.А.// Медична освіта.– 2020.– №3.– С. 114-117.
4. Практичний тренінг на фантомах – продуктивний метод викладання невідкладних станів лікарям-стоматологам у післядипломній освіті / Мельник В.Л., Шевченко В.К., Гуржій О.В. [та ін.]// Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю.– Полтава, 2019.– С. 145-146.
5. Тематичне удосконалення як складова частина післядипломної освіти лікарів / Скрипников П.М., Скрипнікова Т.П., Хміль Т.А., Гуржій О.В. // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю.– Полтава, 2019.– С. 204-205.